Funcții SQL. Cereri multi-relație (introducere)

I. [Funcţii SQL]

Funcţiile *SQL* sunt predefinite în sistemul *Oracle* şi pot fi utilizate în instrucţiuni *SQL*. Ele nu trebuie confundate cu funcţiile definite de utilizator, scrise în *PL/SQL*.

Dacă o funcție SQL este apelată cu un argument având un alt tip de date decât cel așteptat, sistemul convertește implicit argumentul înainte să evalueze funcția.

Dacă o funcție *SQL* este apelată cu un argument *null*, ea returnează automat valoarea *null*. Singurele funcții care nu urmează această regulă sunt *CONCAT*, *NVL* și *REPLACE*.

Principalele funcții SQL pot fi clasificate în următoarele categorii:

- Funcții single-row
- Funcţii multiple-row (funcţii agregat)
- **1. Funcțiile single row** returnează câte o singură linie rezultat pentru fiecare linie a tabelului sau vizualizării interogate. Aceste funcții pot apărea în listele *SELECT*, clauzele *WHERE*, *START WITH*, *CONNECT BY* și *HAVING*. În ceea ce privește tipul argumentelor asupra cărora operează și al rezultatelor furnizate, funcțiile *single row* pot fi clasificate în clase corespunzătoare.

□ Funcţiile de conversie cele mai importante sunt:

Funcţie	Descriere	Exemplu conversie				
TO_CHAR	converteşte (sau formatează) un număr sau o dată calendaristică în şir de caractere	TO_CHAR(7) = ' 7' TO_CHAR(-7) = '-7' TO_CHAR(SYSDATE, 'DD/MM/YYYY') = ' 18/04/2007'				
TO_DATE	converteşte (sau formatează) un număr sau un şir de caractere în dată calendaristică	TO_DATE('18-APR-2007','dd- mon-yyyy')				
TO_NUMBER	converteşte (sau formatează) un şir de caractere în număr	TO_NUMBER ('-25789', 'S99,999') = -25,789				

Obs: Există două tipuri de conversii:

- *implicite*, realizate de sistem atunci când este necesar;
- explicite, indicate de utilizator prin intermediul funcţiilor de conversie.

Conversiile implicite asigurate de server-ul Oracle sunt:

- de la VARCHAR2 sau CHAR la NUMBER:
- de la VARCHAR2 sau CHAR la DATE;
- de la NUMBER la VARCHAR2 sau CHAR;
- de la DATE la VARCHAR2 sau CHAR.
- Funcțiile pentru prelucrarea caracterelor sunt prezentate în următorul tabel:

Funcţie	Descriere	Exemplu			
LENGTH(string)	întoarce lungimea şirului de caractere string	LENGTH('Informatica')=11			
SUBSTR(string, start [,n])	întoarce subşirul lui string care începe pe poziţia start şi are lungimea n; dacă n nu este specificat, subşirul se termină la sfârşitul lui string;	SUBSTR('Informatica', 1, 4) = 'Info' SUBSTR('Informatica', 6) = 'matica' SUBSTR('Informatica', -5) = 'atica' (ultimele 5 caractere)			
LTRIM(string [,'chars'])	şterge din stânga şirului string orice caracter care apare în chars, până la găsirea primului caracter care nu este în chars; în cazul în care chars nu este specificat, se şterg spaţiile libere din stânga lui string;	LTRIM (' info') = 'info'			
RTRIM(string [,'chars'])	este similar funcţiei <i>LTRIM</i> , cu excepţia faptului că ştergerea se face la dreapta şirului de caractere;	RTRIM ('infoXXXX', 'X') = 'info'			
TRIM (LEADING TRAILING BOTH chars FROM	elimină caracterele specificate (<i>chars</i>) de la începutul (<i>leading</i>) , sfârşitul (<i>trailing</i>) sau din ambele	TRIM (LEADING 'X' FROM 'XXXXInfoXXXX') = 'InfoXXXX'			
expresie)	părţi, dintr-o expresie caracter dată.	TRIM (TRAILING 'X' FROM 'XXXXInfoXXXX') = 'XXXXInfo'			
		TRIM (BOTH 'X' FROM 'XXXXInfoXXXX') = 'Info'			
		TRIM (BOTH FROM' Info ') = 'Info'			
LPAD(string, length [,'chars'])	adaugă <i>chars</i> la stânga şirului de caractere <i>string</i> până când lungimea noului şir devine <i>length</i> ; în cazul în care <i>chars</i> nu este specificat, atunci se adaugă spaţii libere la stânga lui <i>string</i> ;	LPAD (LOWER('iNfO'),6) = ' info'			
RPAD(string, length [,'chars'])	este similar funcţiei <i>LPAD</i> , dar adăugarea de caractere se face la dreapta şirului;	RPAD (LOWER('InfO'), 6, 'X') = 'infoXX'			
REPLACE(string1, string2 [,string3])	întoarce string1 cu toate apariţiile lui string2 înlocuite prin string3; dacă string3 nu este specificat,	REPLACE ('\$b\$bb','\$','a') = 'ababb'			
	atunci toate apariţiile lui string2 sunt şterse;	REPLACE ('\$b\$bb','\$b','ad') = 'adadb' REPLACE ('\$a\$aa','\$') = 'aaa'			
UPPER(string), LOWER(string)	transformă toate literele şirului de caractere string în majuscule, respectiv minuscule;	LOWER ('InFo') = 'info' UPPER ('iNfO') = 'INFO'			
INITCAP(string)	transformă primul caracter al şirului în majusculă, restul caracterelor fiind transformate în minuscule	INITCAP ('iNfO') = 'Info'			

INSTR(string, 'chars' [,start [,n]])	caută în <i>string</i> , începând de de la poziția <i>start</i> , a <i>n</i> -a apariție a secvenței <i>chars</i> și întoarce poziția respectivă; dacă <i>start</i> nu este specificat, căutarea se face de la începutul șirului; dacă <i>n</i> nu este specificat, se caută prima apariție a secvenței <i>chars</i> ;	INSTR (LOWER('AbC aBcDe'), 'ab', 5, 2) = 0 INSTR (LOWER('AbCdE aBcDe'), 'ab', 5) = 7
ASCII(char)	furnizează codul ASCII al primului caracter al unui șir	ASCII ('alfa') = ASCII ('a') = 97
CHR(num)	întoarce caracterul corespunzător codului ASCII specificat	CHR(97)= 'a'
CONCAT(string1, string2)	realizează concatenarea a două şiruri de caractere	CONCAT ('In', 'fo') = 'Info'
TRANSLATE(string, source, destination)	fiecare caracter care apare în şirurile de caractere string şi source este transformat în caracterul corespunzător (aflat pe aceeaşi poziție ca şi în source) din şirul de caractere destination	TRANSLATE('\$a\$aa','\$','b') = 'babaa' TRANSLATE('\$a\$aaa','\$a','bc') = 'bcbccc'

Obs: Testarea funcțiilor prezentate se face de maniera : SELECT apel_functie FROM dual; astfel că vom omite comanda SELECT și vom da numai apelul funcției și rezultatul returnat.

□ **Funcţiile aritmetice** *single-row* pot opera asupra:

- unei singure valori, şi aceste funcţii sunt: ABS (valoarea absolută), CEIL (partea întreagă superioară), FLOOR (partea întreagă inferioară), ROUND (rotunjire cu un număr specificat de zecimale), TRUNC (trunchiere cu un număr specificat de zecimale), EXP (ridicarea la putere a lui e), LN (logaritm natural), LOG (logaritm într-o bază specificată), MOD (restul împărţirii a două numere specificate), POWER (ridicarea la putere), SIGN (semnul unui număr), COS (cosinus), COSH (cosinus hiperbolic), SIN (sinus), SINH (sinus hiperbolic), SQRT (rădăcina pătrată), TAN (tangent), TANH (tangent hiperbolic);
- unei liste de valori, iar acestea sunt funcțiile *LEAST* și *GREATEST*, care întorc cea mai mică, respectiv cea mai mare valoare a unei liste de expresii.

Functiile pentru prelucrarea datelor calendaristice sunt:

Funcţie	Descriere	Exemplu			
SYSDATE	întoarce data şi timpul curent	SELECT SYSDATE FROM dual; (de revăzut utilizarea acestei funcţii împreună cu TO_CHAR în cadrul laboratorului 1)			
ADD_MONTHS(expr_date, nr_luni)	întoarce data care este după nr_luni luni de la data expr_date;	ADD_MONTHS('02-APR-2007', 3) = '02-JUL-2007'.			
NEXT_DAY(expr_date, day)	întoarce următoarea dată după data <i>expr_date</i> , a cărei zi a săptămânii este cea specificată prin şirul de caractere <i>day</i>	NEXT_DAY('18-APR-2007', 'Monday') = '23-APR-2007'			

LAST_DAY(expr_date)	întoarce data corespunzătoare ultimei zile a lunii din care data expr_date face parte	LAST_DAY('02-DEC-2007') = '31-DEC-2007'			
MONTHS_BETWEEN(ex pr_date2, expr_date1)	întoarce numărul de luni dintre cele două date calendaristice specificate. Data cea mai	MONTHS_BETWEEN('02- DEC-2005', '10-OCT-2002') = 37.7419355			
	recentă trebuie specificată în primul argument, altfel rezultatul este negativ.	MONTHS_BETWEEN('10- OCT-2002', '02-DEC-2005') = -37.7419355			
TRUNC(expr_date)	întoarce data expr_date, dar cu timpul setat la ora 12:00 AM (miezul nopţii)				
ROUND(expr_date)	dacă data expr_date este înainte de miezul zilei, întoarce data d cu timpul setat la ora 12:00 AM; altfel, este returnată data corespunzătoare zilei următoare, cu timpul setat la ora 12:00 AM	TO_CHAR(ROUND(SYSDAT E), 'dd/mm/yy hh24:mi am') = '03/12/05 00:00 AM'			
LEAST(d1, d2,, dn), GREATEST(d1, d2,, dn)	dintr-o listă de date calendaristice, funcţiile întorc prima, respectiv ultima dată în	+ 3, SYSDATE - 5) =			
	ordine cronologică	GREATEST(SYSDATE, SYSDATE + 3, SYSDATE + 5) = SYSDATE + 3			

Operatiile care se pot efectua asupra datelor calendaristice sunt următoarele:

Operaţie	Tipul de date al rezultatului	Descriere	
expr_date -/+ expr_number	Date	Scade/adună un număr de zile dintr-o / la o dată. Numărul de zile poate sa nu fie întreg (putem adăuga, de exemplu, un număr de minute sau de ore).	
expr_date1 – expr_date2	Number	Intoarce numărul de zile dintre două date calendaristice. Data expr_date1 trebuie să fie mai recentă decât expr_date2, altfel rezultatul este negativ.	

□ Funcţii diverse:

Funcţie	Descriere	Exemplu
DECODE(value, if1, then1, if2, then2,, ifN, thenN, else)	returnează then1 dacă value este egală cu if1, then2 dacă value este egală cu if2 etc.; dacă value nu este egală cu nici una din valorile if, atunci funcţia întoarce valoarea else;	DECODE ('a', 'a', 'b', 'c') = 'b' DECODE ('b', 'a', 'b', 'c') = 'c' DECODE ('c', 'a', 'b', 'c') = 'c'

NVL(expr_1, expr_2)	dacă <i>expr_1</i> este <i>NULL</i> , întoarce <i>expr_2</i> ; altfel, întoarce <i>expr_1</i> . Tipurile celor două expresii trebuie să fie compatibile sau <i>expr_2</i> să poată fi convertit implicit la <i>expr_1</i>	NVL(NULL, 1) = 1 NVL(2, 1) = 2 NVL('a', 1) = 'a' conversie implicită NVL(1, 'a') eroare nu are loc conversia implicită
NVL2(expr_1, expr_2, expr_3)	dacă <i>expr_1</i> este <i>NOT NULL</i> , întoarce <i>expr_2</i> , altfel întoarce <i>expr_3</i>	NVL2(1, 2, 3) = 2 NVL2 (NULL, 1, 2) = 2
NULLIF (expr_1, expr_2)	Daca expr_1 = expr_2 atunci funcţia returnează NULL, altfel returnează expresia expr_1. Echivalent cu CASE WHEN expr1 = expr2 THEN NULL ELSE expr1 END	NULLIF (1, 2) = 1 NULLIF (1,1) = NULL
COALESCE (expr_1, expr_2,, expr_n)	Returnează prima expresie NOT NULL din lista de argumente.	COALESCE (NULL, NULL, 1, 2, NULL) = 1
UID, USER	întorc <i>ID</i> -ul, respectiv <i>username</i> -ul utilizatorului <i>ORACLE</i> curent	SELECT USER FROM dual;
VSIZE(expr)	întoarce numărul de octeţi ai unei expresii de tip <i>DATE</i> , <i>NUMBER</i> sau <i>VARCHAR</i> 2	SELECT VSIZE(salary) FROM employees WHERE employee_id=200;

Utilizarea funcției *DECODE* este echivalentă cu utilizarea clauzei *CASE* (într-o comandă SQL). O formă a acestei clause este:

CASE expr	În funcție de valoarea expresiei <i>expr</i> returnează
WHEN expr_1 THEN	valoare_i corespunzătoare primei clauze WHEN THEN
valoare_1	pentru care <i>expr</i> = <i>expresie_i</i> ; dacă nu corespunde cu
[WHEN expr_2 THEN	nici o clauză WHEN atunci returnează valoarea din
valoare_2	ELSE. Nu se poate specifica NULL pentru toate valorile
	de returnat. Toate valorile trebuie să aibă același tip de
WHEN expr_n THEN	date.
valoare_n]	
[ELSE valoare]	
END	

2. Funcţiile multiple-row (agregat) pot fi utilizate pentru a returna informaţia corespunzătoare fiecăruia dinte grupurile obţinute în urma divizării liniilor tabelului cu ajutorul clauzei GROUP BY. Ele pot apărea în clauzele *SELECT*, *ORDER BY* şi *HAVING*. *Server*-ul *Oracle* aplică aceste funcţii fiecărui grup de linii şi returnează un singur rezultat pentru fiecare mulţime.

Dintre funcţiile grup definite în sistemul *Oracle*, se pot enumera: *AVG*, *SUM*, *MAX*, *MIN*, *COUNT*, *STDDEV*, *VARIANCE* etc. Tipurile de date ale argumentelor funcţiilor grup pot fi *CHAR*, *VARCHAR2*, *NUMBER* sau *DATE*. Funcţiile *AVG*, *SUM*, *STDDEV* şi *VARIANCE* operează numai asupra valorilor numerice. Funcţiile *MAX* şi *MIN* pot opera asupra valorilor numerice. caracter sau dată calendaristică.

Toate funcţiile grup, cu excepţia lui *COUNT(*)*, ignoră valorile *null. COUNT(expresie)* returnează numărul de linii pentru care expresia dată nu are valoarea *null.* Funcţia *COUNT* returnează un număr mai mare sau egal cu zero şi nu întoarce niciodată valoarea *null.*

Când este utilizată clauza *GROUP BY*, *server*-ul sortează implicit mulţimea rezultată în ordinea crescătoare a valorilor coloanelor după care se realizează gruparea.

II. [Join]

Join-ul este operaţia de regăsire a datelor din două sau mai multe tabele, pe baza valorilor comune ale unor coloane. De obicei, aceste coloane reprezintă cheia primară, respectiv cheia externă a tabelelor.

Condiția de *join* se scrie în clauza *WHERE* a instrucțiunii *SELECT*. Într-o instrucțiune *SELECT* care unește tabele prin operația de *join*, se recomandă ca numele coloanelor să fie precedate de numele sau alias-urile tabelelor pentru claritate și pentru îmbunătățirea timpului de acces la baza de date. Dacă același nume de coloană apare în mai mult de două tabele, atunci numele coloanei se prefixează **obligatoriu** cu numele sau alias-ul tabelului corespunzător. Pentru a realiza un *join* între *n* tabele, va fi nevoie de cel puțin *n* – 1 condiții de *join*.

Inner join (equijoin, join simplu) – corespunde situației în care valorile de pe coloanele ce apar în condiția de *join* trebuie să fie egale.

Operația va fi reluată și completată în cadrul laboratorului 3.

III. [Exerciţii]

[Funcții pe șiruri de caractere]

- 2. Scrieţi o cerere prin care să se afişeze prenumele salariatului cu prima litera majusculă şi toate celelalte litere minuscule, numele acestuia cu majuscule şi lungimea numelui, pentru angajaţii al căror nume începe cu J sau M sau care au a treia literă din nume A. Rezultatul va fi ordonat descrescător după lungimea numelui. Se vor eticheta coloanele corespunzător. Se cer 2 soluții (cu operatorul *LIKE* și funcția *SUBSTR*).
- 3. Să se afișeze pentru angajaţii cu prenumele "Steven", codul, numele şi codul departamentului în care lucrează. Căutarea trebuie să nu fie *case-sensitive*, iar eventualele *blank*-uri care preced sau urmează numelui trebuie ignorate.
- 4. Să se afișeze pentru toți angajații al căror nume se termină cu litera 'e', codul, numele, lungimea numelui și poziția din nume în care apare prima data litera 'a'. Utilizați *alias*-uri corespunzătoare pentru coloane.

[Funcții aritmetice]

5. Să se afişeze detalii despre salariaţii care au lucrat un număr întreg de săptămâni până la data curentă.

De ce este necesară rotunjirea diferentei celor două date calendaristice?

- 6. Să se afişeze codul salariatului, numele, salariul, salariul mărit cu 15%, exprimat cu două zecimale şi numărul de sute al salariului nou rotunjit la 2 zecimale. Etichetaţi ultimele două coloane "Salariu nou", respectiv "Numar sute". Se vor lua în considerare salariaţii al căror salariu nu este divizibil cu 1000.
- 7. Să se modifice cererea anterioară adăugând o nouă coloană, care va scade salariul vechi din salariul nou, rezultatul fiind afișat în sute.

8. Să se listeze numele şi data angajării salariaţilor care câştigă comision. Să se eticheteze coloanele "Nume angajat", "Data angajarii". Pentru a nu obţine *alias*-ul datei angajării trunchiat, utilizaţi funcţia *RPAD*.

[Funcții și operații cu date calendaristice]

- 9. Să se afișeze data (numele lunii, ziua, anul, ora, minutul si secunda) de peste 30 zile.
- 10. Să se afișeze numărul de zile rămase până la sfârșitul anului.
- 11. a) Să se afișeze data de peste 12 ore.
 - b) Să se afișeze data de peste 5 minute

Obs: O zi reprezintă un întreg, iar 5 minute sunt a 288-a parte dintr-o zi.

- 12. Să se afișeze numele și prenumele angajatului (într-o singură coloană), data angajării și data negocierii salariului, care este prima zi de Luni după 6 luni de serviciu. Etichetaţi această coloană "Negociere".
- 13. Modificaţi cererea anterioară, considerând ca dată a negocierii prima zi de Vineri după 3 luni de serviciu.
- 14. Pentru fiecare angajat să se afișeze numele și numărul de luni de la data angajării. Etichetați coloana "Luni lucrate". Să se ordoneze rezultatul după numărul de luni lucrate. Se va rotunji numărul de luni la cel mai apropiat număr întreg.

Obs: În clauza ORDER BY, precizarea criteriului de ordonare se poate realiza şi prin indicarea *alias*-urilor coloanelor sau a pozițiilor acestora în clauza SELECT.

15. Să se afişeze numele, data angajării şi ziua săptămânii în care a început lucrul fiecare salariat. Etichetaţi coloana "Zi". Ordonaţi rezultatul după ziua săptămânii, începând cu Luni.

[Funcții diverse]

16. Să se	afişeze ı	numele ai	ngajaţilor	şi	comisionul.	Dacă ur	n angajat nu	ı câ	iştigă d	comisio	on, să
se scrie	e "Fara d	comision".	Eticheta	ţi c	oloana "Con	nision".					
SELECT_	_, NVL(_	,)	_								
FROM	·,										
17. Să se	listeze	numele.	salariul	si	comisionul	tuturor	angaiatilor	al	căror	venit	lunar

17. Să se listeze numele, salariul şi comisionul tuturor angajaţilor al căror venit luna depăşeşte 10000\$.

[Instrucţiunea CASE, comanda DECODE]

18. Să se afișeze numele, codul job-ului, salariul și o coloană care să arate salariul după mărire. Se presupune că pentru IT_PROG are loc o mărire de 20%, pentru SA_REP creșterea este de 25%, iar pentru SA_MAN are loc o mărire de 35%. Pentru ceilalți angajați nu se acordă mărire. Să se denumească coloana "Salariu renegociat".

[Join]

com
19. Să se afișeze numele salariatului, codul și numele departamentului pentru toți angajații
SELECT, employees.department_id,
FROM employees, departments
WHERE employees.department_id=departments.department_id;
sau

SELECT ____, e.department_id, ___ FROM employees e, departments d WHERE e.department_id=d.department_id:

Obs: Am realizat operația de join între tabelele *employees* și *departments*, pe baza câmpului comun *department_id*. Observați utilizarea *alias*-urilor. Ce se întâmplă dacă eliminăm condiția de *join*?

Obs: Numele sau alias-urile tabelelor sunt obligatorii în dreptul coloanelor care au acelaşi nume în mai multe tabele. Altfel, nu sunt necesare dar este recomandată utilizarea lor pentru o mai bună claritate a cererii.

- 20. Să se listeze job-urile care există în departamentul 30.
- 21. Să se afișeze numele angajatului, numele departamentului și locatia pentru toți angajații care câștigă comision.
- 22. Să se afișeze numele salariatului și numele departamentului pentru toți salariații care au litera A inclusă în nume.
- 23. Să se afişeze numele, job-ul, codul şi numele departamentului pentru toţi angajaţii care lucrează în Oxford.
- 24. Să se afişeze codul angajatului şi numele acestuia, împreună cu numele şi codul şefului său direct. Se vor eticheta coloanele Ang#, Angajat, Mgr#, Manager.

Obs: Realizăm operația de self-join (join al unui tabel cu el însuși).

- 25. Să se modifice cererea anterioară pentru a afișa toţi salariaţii, inclusiv cei care nu au şef. **Obs:** Realizăm operaţia de outer-join, indicată în SQL prin "(+)" plasat la dreapta coloanei deficitare în informaţie.
- 26. Sa se listeze numele, salariul si comisionul tuturor angajatilor al căror salariu total (cu tot cu comision) depășeste 10000\$.
- 27. Creați o cerere care să afișeze numele angajatului, codul departamentului și toți salariații care lucrează în același departament cu el. Se vor eticheta coloanele corespunzător.
- 28. Să se listeze structura tabelului JOBS. Creaţi o cerere prin care să se afişeze numele, codul job-ului, titlul job-ului, numele departamentului şi salariul angajaţilor.
- 29. Să se afișeze numele și data angajării pentru salariații care au fost angajați după *Gates*.
- 30. Să se afișeze numele salariatului și data angajării împreună cu numele și data angajării șefului direct pentru salariații care au fost angajați înaintea șefilor lor. Se vor eticheta coloanele Angajat, Data_ang, Manager si Data_mgr.